

3. ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Půdní fond:

Orné půdy opět ubylo

Na celkové výměře půdního fondu Zlínského kraje se na konci roku 2011 podílela zemědělská půda 48,9 % a nezemědělská 51,1 %. Proti předchozímu roku se nepatrně zvýšil podíl nezemědělských ploch na úkor zemědělských o 0,05 procentního bodu. Meziroční zmenšení zemědělské půdy činilo 193 ha. Nejvíce zemědělské půdy ubylo v okrese Uherské Hradiště (85 ha). Od roku 2006, tedy během pěti let, se v kraji výměra zemědělské půdy zmenšila celkem o 1 390 ha, z toho největší část 587 ha byla z okresu Kroměříž. Největší podíl zemědělské půdy měl v kraji okres Uherské Hradiště (30 %), nejmenší okres Vsetín (21 %).

Meziroční úbytek ve výměře orné půdy 376 ha byl z větší části kompenzován přírůstkem ploch trvalých travních porostů (133 ha) a ovocných sadů (52 ha). Největší plocha orné půdy ubyla v okrese Zlín (203 ha). Za pětileté sledované období se výměra orné půdy v kraji zmenšila o 2 414 ha, z toho nejvíce v okrese Uherské Hradiště (953 ha), dále pak v okrese Kroměříž (677 ha), Zlín (572 ha) a nejméně v okrese Vsetín (213 ha). Nejvíce orné půdy v kraji měly na konci sledovaného období okresy Kroměříž (34 %tní podíl z celkové výměry orné půdy v kraji) a Uherské Hradiště (33 %), nejméně okres Vsetín (13 %).

Z celkové výměry Zlínského kraje 3 963 km² připadla na konci roku 2011 51,1 % na nezemědělskou půdu. Z toho bylo 77,9 % lesních pozemků, 2,5 % vodních ploch, 3,6 % zastavěných ploch a nádvorí a 16,1 % ostatních ploch. Z ostatních ploch zaujímala 12 363 ha celková dopravní plocha. Z toho zabírala 1 107 ha dráha, 56 ha dálnice, 2 843 ha silnice, 8 252 ha ostatní komunikace a 106 ha ostatní dopravní plocha. Dopravních ploch bylo nejvíce, a to 3,3 km², v okrese Uherské Hradiště, nejméně (2,9 km²) v okrese Kroměříž. V průběhu pěti let ubylo 18 ha s dráhou, naopak přibylo 208 ha s ostatní komunikací, 97 ha se silnicemi a v neposlední řadě se zvětšila plocha o 54 ha s dálnicemi. O 5 ha vzrostla také ostatní dopravní plocha.

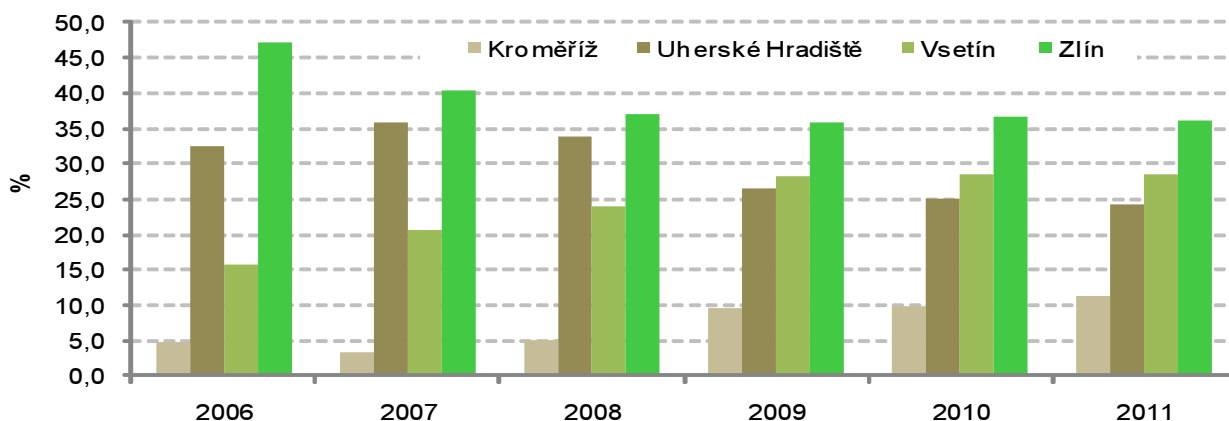
Ekologické zemědělství:

Ekofarem v kraji přibývá

V roce 2011 bylo v kraji registrováno celkem 359 ekofarem, což od roku 2006 znamená zvýšení na více jak trojnásobek (o 252 %). Největší podíl ekologických zemědělců ve sledovaném roce v celé republice byl zjištěn v Jihočeském kraji (13,4 %). Dále následovaly kraje Plzeňský (10,5 %), Moravskoslezský (9,6 %) a Zlínský (9,2 %).

V rámci kraje bylo po celé sledované pětileté období nejvíce ekofarem v okrese Zlín (130 v roce 2011), nejméně v okrese Kroměříž (40 v roce 2011).

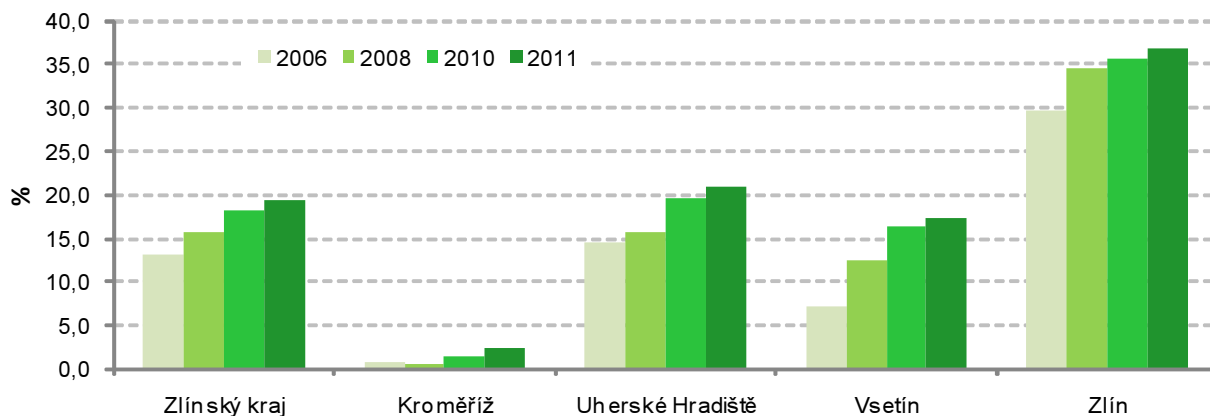
Graf 4.1 Podíly ekologických zemědělců v okresech Zlínského kraje

Plocha ekologicky využívané půdy se zvětšila

Ekofarmy ve Zlínském kraji v roce 2011 obhospodařovaly celkem 19,4 % zemědělské půdy, což je mezi kraji 4. nejvyšší podíl. Tato plocha tvořila 7,8 % z republikového celku. Největší výměru zemědělské půdy ekologicky využívají zemědělci v Jihočeském kraji (698 km²), naopak nejmenší kromě Hlavního města Prahy (4 km²) v Pardubickém kraji (135 km²).

Graf 4.2 Podíl ekologicky obhospodařované zemědělské půdy na celkové výměře zemědělské půdy ve Zlínském kraji a jeho okresech

Z celkové rozlohy zemědělské půdy kraje tak v roce 2011 připadlo na ekologické zemědělství (spolu s přechodným obdobím) 19,4 %, což je čtvrtý největší krajský podíl v republice. Vyšší republikový podíl měly kraje Karlovarský (52,6 %), Liberecký (23,9 %) a Moravskoslezský (20,0 %).

V rámci kraje ekologicky využívali zemědělci největší plochu ze zemědělské půdy ve zlínském okrese (36,9 %), dále pak v okresech Uherské Hradiště (20,9 %), Vsetín (17,3 %) a Kroměříž (2,4 %).

Vzhledem k roku 2006 se plocha ekologicky využívaná zvětšila z 259 km² v roce 2006 (podíl z celkové zemědělské půdy 13,2 %) na 377 km² v roce 2011.

Vodovody a kanalizace:

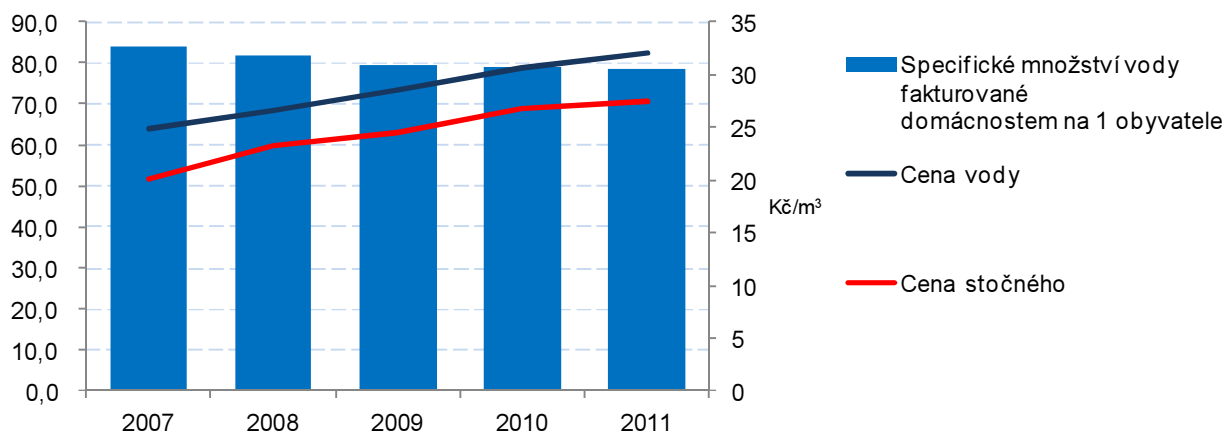
Rozšiřuje se vodovodní síť, zvyšuje se počet obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů

Ve sledovaném období se vodovodní síť rozšířila o 159 km, počet vodovodních přípojek se navýšil o 7,4 tis. V roce 2011 představovala vodovodní síť v kraji 3 827 km a evidováno bylo téměř 123 tis. vodovodních přípojek. Počet obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů vzrostl o více než 14,2 tis. osob na 543 075, což představuje 92,1 % obyvatel kraje. Ve srovnání s ostatními kraji ČR je tento podíl podprůměrný, řadí kraj na 9. pozici.

Meziroční pokles spotřeby vody o 1,5 l na osobu a den

Spotřeba vody v kraji postupně klesá. Objem vyfakturované pitné vody v rámci kraje klesl meziročně o 280 tis. m³ na 23 680 tis. m³. V přepočtu na obyvatele je to pokles ze 120,9 na 119,5 l na osobu a den, což je nejnižší hodnota v mezikrajském srovnání. Cena vody za 1 m³ v kraji meziročně vzrostla o 1,40 Kč. V roce 2011 představovala 32,0 Kč a byla o 1,20 Kč vyšší než průměr za republiku. Podíl z celkového množství fakturované vody určený domácnostem zůstal na stejné úrovni jako v předchozím roce, tj. 65 %.

Graf 4.3 Specifické množství vody fakturované domácnostem (1/osobu/den), cena vody a cena stočného (Kč/m³) ve Zlínském kraji

Roste podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci

V domech napojených na kanalizaci v roce 2011 bydlelo 90,0 % obyvatel kraje, což je třetí nejvyšší podíl mezi kraji. Ve srovnání s rokem 2006 je to téměř o 25,7 tis. obyvatel více. Celková délka kanalizační sítě v kraji v roce činila 2 656 km a počet kanalizačních přípojek přesáhl 107 tisíc.

...stejně jako v domech napojených na kanalizaci s ČOV

Za sledované období přibýlo v kraji 12 čističek odpadních vod (ČOV), celková kapacita všech 97 ČOV v kraji tak vzrostla na 193,6 tis. m³ za den. Z hlediska technologie čištění jsou rozhodující mechanicko-biologické, pouze jedna je mechanická. Zhruba polovina mechanicko-biologických čistíren je uzpůsobena pro další odstraňování dusíku, popř. dusíku a fosforu současně. Počet osob bydlících v domech napojených na kanalizaci s ČOV vzrostl na 79,8 %.

Odpady: Produkce podnikového odpadu v kraji meziročně vzrostla o 395 tis. t

Nejvýznamnějšími původci odpadů jsou ekonomické subjekty (podniky), jejichž činností vzniklo v roce 2010 téměř 989 tis. t odpadu. Ve srovnání s předchozím rokem došlo ke zvýšení produkce odpadů o 66,3 %, přitom nejvýraznější nárůst byl zaznamenán u podniků, které vyrábí elektrická zařízení. Největší množství odpadu vyprodukovaly stavební podniky, jejichž podíl představoval 62,1 % a meziročně se téměř zdvojnásobil. Na produkci odpadů za celou republiku se kraj podílí 4,8 % a v přepočtu na jednoho obyvatele připadá v kraji 1 674 kg podnikového odpadu, což je o 268 kg méně než na úrovni republiky.

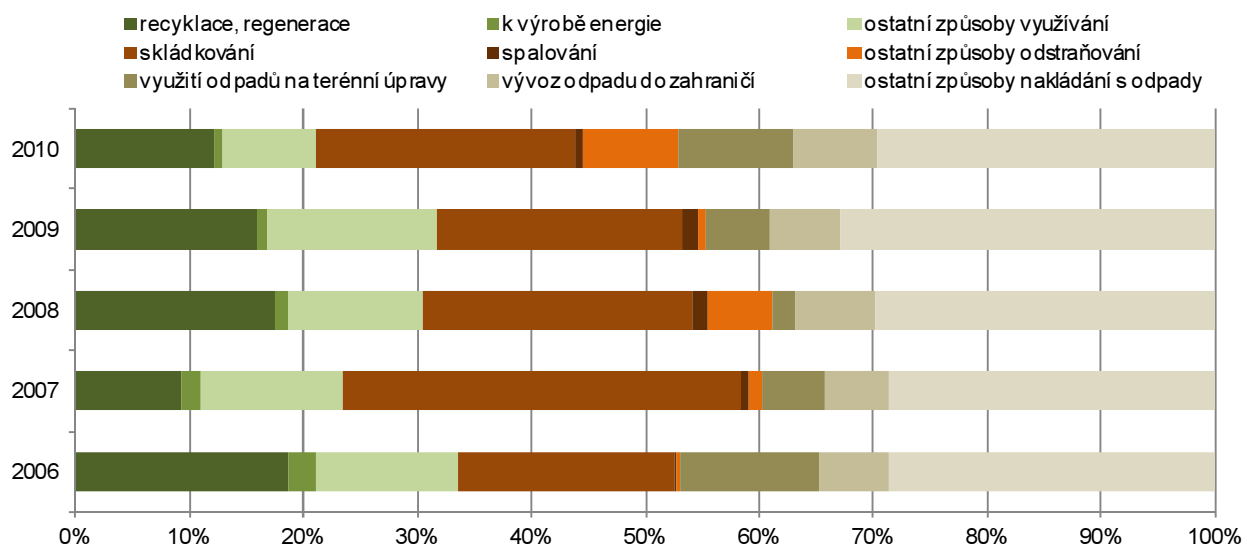
V třídění odpadu patříme k lepším, podíl recyklace a regenerace klesá

Komunálního odpadu bylo vyprodukováno 372 tis. t, z toho největší část - 70 % tvořil běžný svoz (odpad z popelnic, z kontejnerů nebo svozových pytlů), 16 % činil tříděný odpad (sklo, papír, plasty) a 14 % objemný odpad (koberce, nábytek). Meziroční mírné snížení produkce komunálního odpadu (o 3 tis. t) ovlivnil pokles svazu objemného odpadu a odpadů z komunálních služeb. V přepočtu na jednoho obyvatele připadá v kraji 298 kg komunálního odpadu, tedy o 19 kg méně než v ČR.

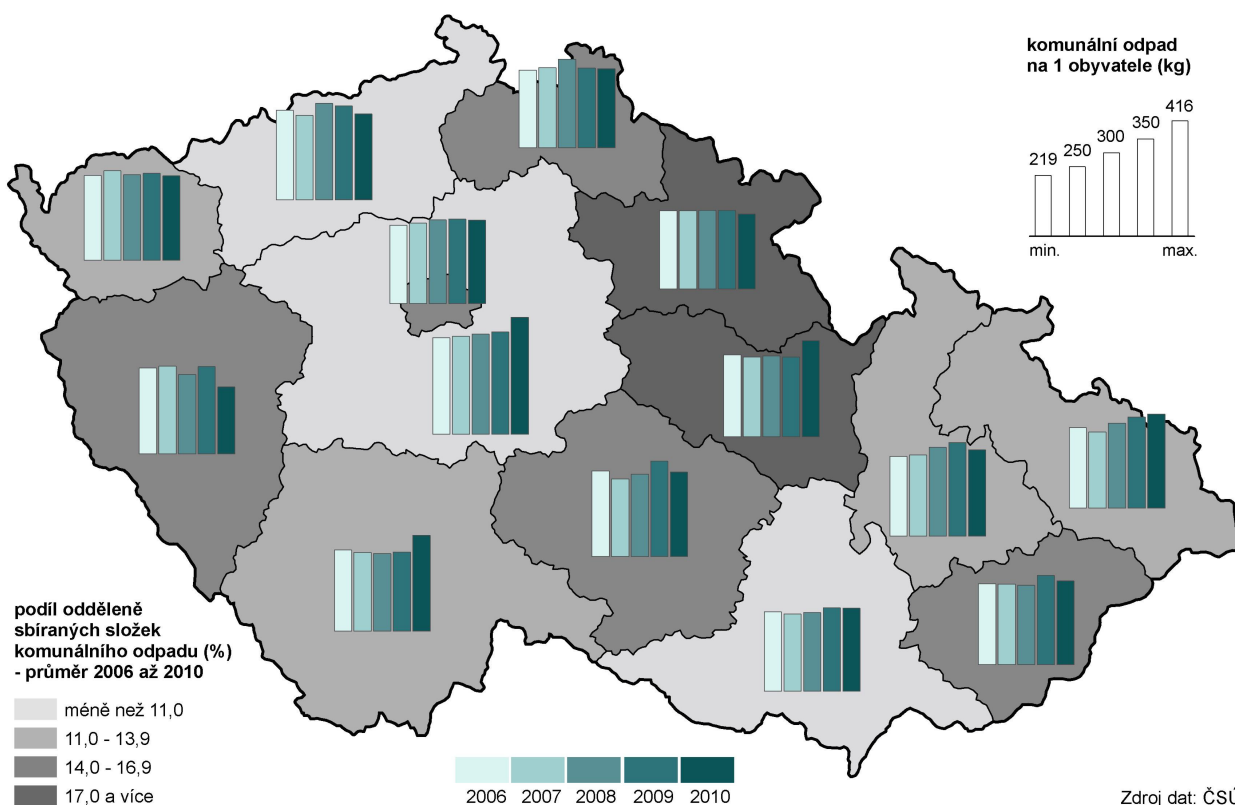
Nakládání s nebezpečným odpadem tvoří jednu desetinu celkového objemu

V roce 2010 bylo v kraji nakládáno s 720 tis. t odpadu, to představuje meziroční pokles o 85 tis. t. Z celkového množství bylo 152 tis. t využito (především recyklací a regenerací) a 228 tis. t odstraněno. S 340 tis. t bylo nakládáno jiným způsobem, např. bylo využito na terénní úpravy. Meziročně se zvýšil podíl nebezpečného odpadu z 6 % na 10 % z celkového objemu.

Graf 4.4 Nakládání s odpady ve Zlínském kraji podle vybraných způsobů nakládání

Komunální odpad v krajích v letech 2006 až 2010

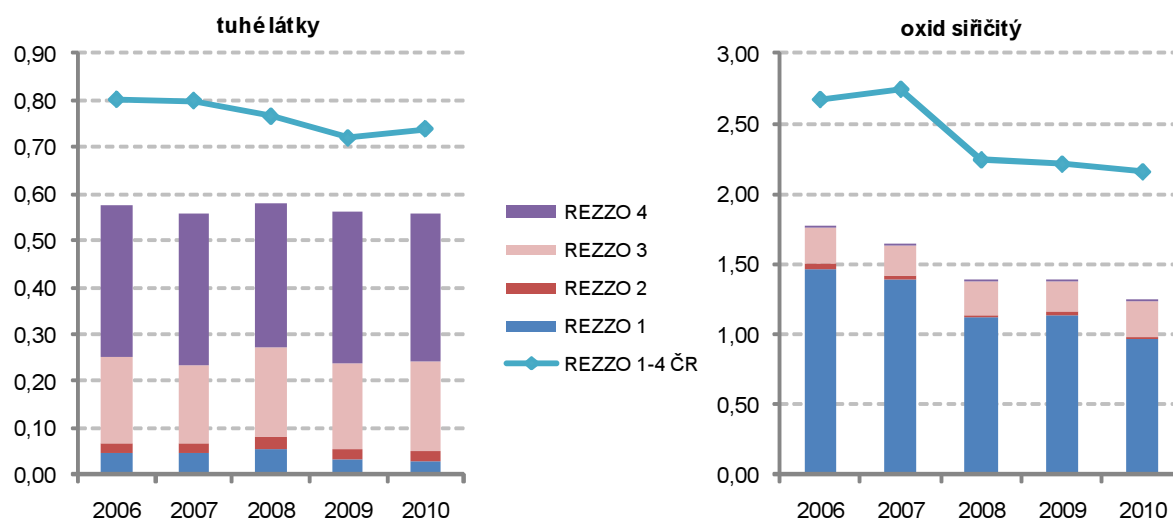

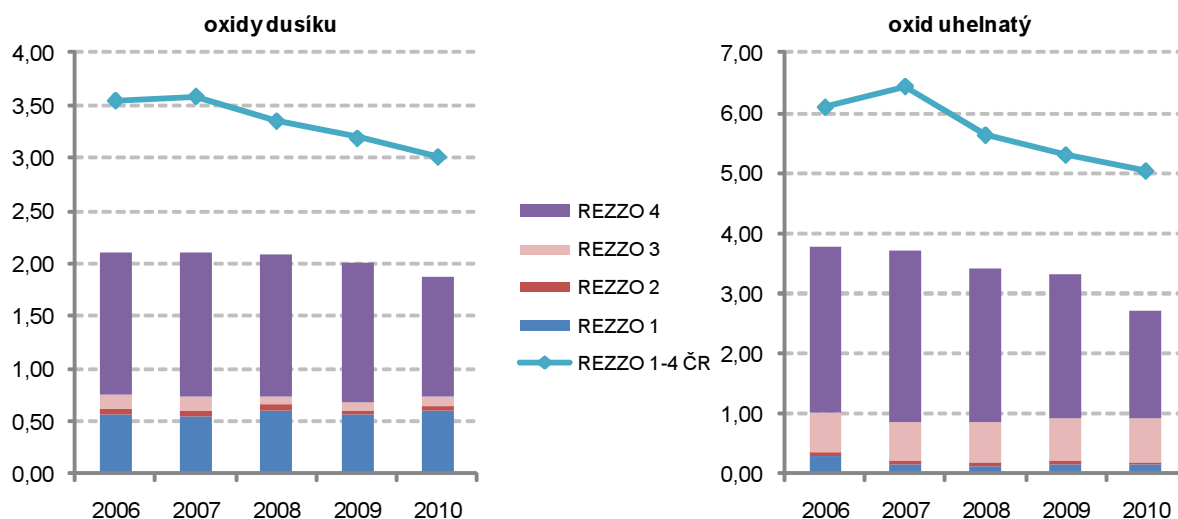
Emise:

Pokračuje snižování emisí hlavních znečišťujících látek

Podle údajů z registru emisí a zdrojů znečišťování ovzduší (REZZO), který spravuje Český hydrometeorologický ústav (ČHMÚ), je zřejmé, že se ve Zlínském kraji v posledních letech emise znečišťujících látek snižovaly. Nejvýraznějším zdrojem znečištění ve Zlínském kraji byly i v roce 2010 mobilní zdroje znečištění (REZZO 4), a to s podílem na celku 56,6 % u tuhých látek, 60,9 % u oxidů dusíku a 66,0 % oxidu uhelnatého. Největší podíl znečištění oxidem siřičitým šel na vrub velkým stacionárním zdrojům (REZZO1), a to 77,6 %.

Graf 4.5 Měrné emise základních znečišťujících látek v ovzduší ve Zlínském kraji (v t/km²)

Největšími zdroji znečištění ovzduší v kraji zůstávají mobilní zařízení

Největší zátěží pro kvalitu ovzduší ve Zlínském kraji byly mobilní zdroje znečištění (REZZO4, v této skupině jsou zahrnuta mobilní zařízení se spalovacími nebo jinými motory, která znečišťují ovzduší, zejména silniční a motorová vozidla, železniční kolejová vozidla, plavidla a letadla). U emisí tvořených tuhými znečišťujícími látkami došlo v průběhu čtyř let k poklesu o 2,1 % a jejich podíl na těchto emisích v kraji však vzrostl o 0,3 procentního bodu na 56,6 %. U emisí oxidu dusíku a oxidu uhelnatého došlo od roku 2006 k poklesu produkce o 14,9 % a 34,5 %. Jejich podíl na celku těchto emisí v kraji od počátečního roku sledovaného období u oxidu dusíku klesl z 63,9 % o 3,0 p.b. na 60,9 % a u oxidu uhelnatého také poklesl o 6,7 p.b. na 66,0 %. Na znečištění oxidem siřičitým se mobilní zdroje podílely v roce 2010 necelým procentem (0,52 %). U znečištění těmito látkami došlo v průběhu čtyř let ke snížení o 1,8 %.

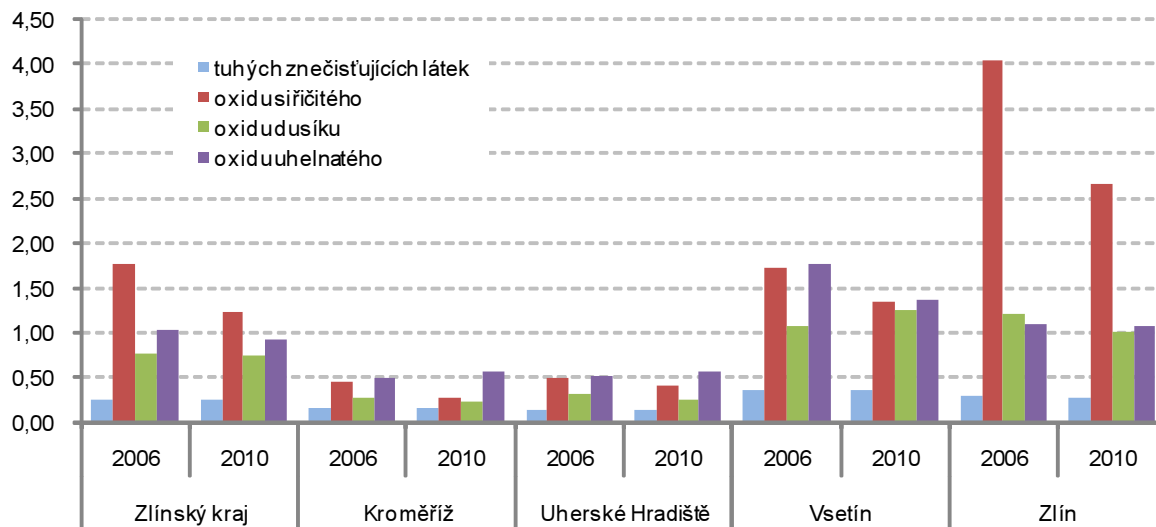
Největší podíl emisí oxidu siřičitého pochází od velkých stacionárních zdrojů

Největšími producenty emisí oxidu siřičitého v kraji byly velké stacionární zdroje znečišťování (REZZO1, kam patří stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu vyšším než 5 MW a zařízení zvláště závažných technologických procesů). V roce 2010 tvořily na zlínském celku těchto emisí 77,6 %. Proti předchozímu roku bylo zaznamenáno snížení emisí o 15,1 % a proti roku 2006 došlo k poklesu o 34,2 % a za čtyři roky se tak jejich podíl snížil o 5,6 p.b.

Emise od malých zdrojů nejsou rozhodně malé a rostou

Také střední stacionární zdroje znečištění (REZZO2, což jsou stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu od 0,2 do 5 MW, zařízení závažných technologických procesů, uhelné lomy a plochy s možností hoření, zapaření nebo úletu znečišťujících látek) a malé (REZZO3, kam patří stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu nižším než 0,2 MW, zařízení technologických procesů nespádajících do kategorie velkých a středních zdrojů, plochy, na kterých jsou prováděny práce, které mohou způsobovat znečišťování ovzduší, skládky paliv, surovin, produktů a odpadů a zachycených exhalátů a jiné stavby, zařízení a činnosti, výrazně znečišťující ovzduší) svým podílem přispívají na znečišťování ovzduší v kraji. Zvláště malé zdroje rozhodně nejsou zanedbatelné. V roce 2010 byl jejich podíl znečištění tuhými látkami 34,6 % (zvýšení podílu za 4 roky o 2,5 p.b.), oxidem siřičitým 20,6 % (od roku 2006 došlo ke zvýšení podílu o 6,4 p.b.), oxidy dusíku 4,9 % (pokles podílu za čtyři roky o 1,9 p.b.) a oxidem uhelnatým 26,7 % (nárůst podílu za sledované období o 9,1 p.b.).

Graf 4.6 Měrné emise základních znečišťujících látek v ovzduší v okresech Zlínského kraje bez mobilních zdrojů znečištění (v t/km²)

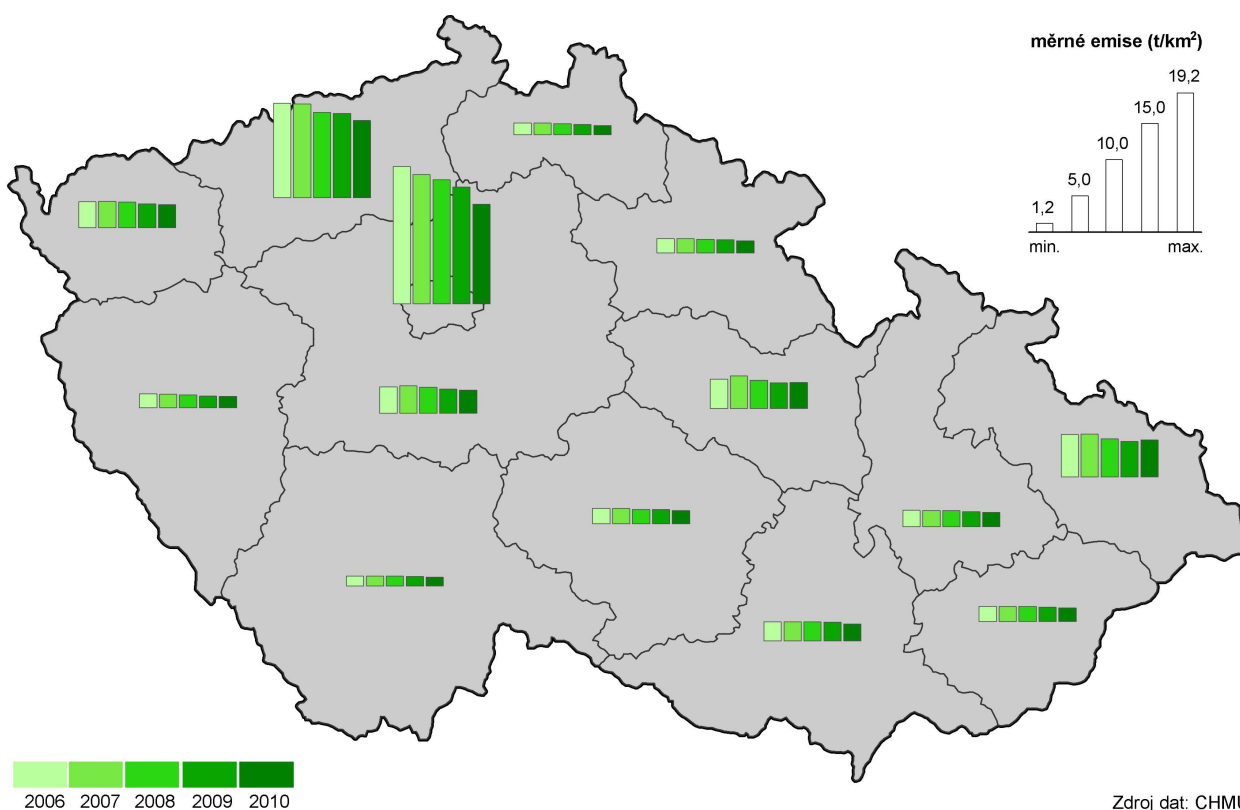
Nejvíce znečištěné ovzduší bylo zjištěno v okresech Vsetín a Zlín

Čistota nebo znečištění ovzduší jednotlivých územních celků je dána jednak rozmístěním stacionárních zdrojů výrazně znečišťujících ovzduší (tedy podniků produkujících emise, dále i umístěním ploch, na kterých jsou skládky paliv, surovin, produktů a odpadů) a v neposlední řadě také mobilními zdroji, tedy dopravní zátěží silničních a železničních „tepen“ v kraji. Z grafu 4.6 je zřejmé, že nejvyšší znečištění emisemi oxidu siřičitého bylo opět zjištěno ve zlínském okrese (2,65 t/km²). Nejvyšší hodnoty tuhých znečišťujících látek (0,36 t/km²), oxidu dusíku (1,27 t/km²) a oxidu uhelnatého (1,37 t/km²) byly naměřeny v okrese Vsetín.

Zlínský kraj patří ke krajům s nejčistším ovzduším

Ve všech čtyřech sledovaných druzích emisí znečišťujících ovzduší (REZZO1-4) dosahovaly zjištěné údaje za Zlínský kraj nižší hodnoty, než činily průměry za celou republiku. Mezi kraji se Zlínský kraj umístil v emisích tvořených tuhými znečišťujícími látkami na druhém nejlepším místě (tedy byla zde naměřená druhá nejnižší hodnota těchto emisí mezi kraji). V produkci emisí oxidu siřičitého obsadil kraj 7. příčku, oxidu dusíku 6. pozici a oxidu uhelnatého čtvrté místo. Z celorepublikového pohledu tak Zlínský kraj patřil mezi kraje s čistým ovzduším. Nejmenší znečištění ovzduší bylo i v roce 2010 zjištěno v Jihočeském kraji.

Emise oxidů dusíku (REZZO 1-4) v krajích v letech 2006 až 2010

Zdroj dat: CHMÚ

Výdaje na ochranu životního prostředí:

... podle sídla investora od roku 2008 dynamicky rostou

Investiční náklady na ochranu životního prostředí podle sídla investora ve Zlínském kraji byly v roce 2010 na nejvyšší úrovni od roku 2006 a tvořily 1 324 905 tis. Kč, což je meziroční navýšení o 39,7 % a proti roku 2006 až o 77,9 %. V rámci investičních aktivit si nejnámější roli udržuje oblast nakládání s odpadními vodami, kam byla v roce 2010 investována skoro polovina z celkových prostředků. Další významnou aktivitou jsou investice v oblasti nakládání s odpady, které tvořily v roce 2010 27,7 %.

Ve výdajích na ochranu životního prostředí převažují neinvestiční náklady

Objem neinvestičních nákladů investorů se sídlem v kraji v roce 2010 meziročně vzrostl o 15,1 %. Růst těchto nákladů po celé sledované období nemá tak dynamický charakter, jako investiční náklady, přesto jsou skoro dvakrát vyšší. Rozložení podle druhu je v posledních letech v celku stále. 63 % připadlo na nakládání s odpady, zhruba jedna pětina na nakládání s odpadními vodami a 13 % na ochranu ovzduší a klimatu.

Pořízené investice na ochranu životního prostředí podle místa investice v krajích v letech 2006 až 2010

